

Tíz lépés a béke felé

Ezek a hétköznapi lépések talán nem olyan nagyok és bátrak, nem olyan derekasak, és nem kísérik őket olyan nagy kétségek, mint a béke elkötelezettjeit az egykori vagy mai háborús és válságterületeken; nem olyan lényegbevágóak és látványosak, mint a nagypolitika mozzanatai. De léteznek. Ahogyan – gyakran sajnos sokkal láthatóbb módon – az ellentétek is léteznek, a békétlenséghez vezető lépések.

Mahatma Gandhi öt csodálatos – és nehéz – elhatározást fogalmazott meg magának a mindennapokra vonatkozóan:

Meg akarok maradni az igazság mellett.

Nem akarok meghajolni

semmilyen igazságtalanság előtt.

Szabad akarok lenni a félelemtől.

Nem akarok erőszakot alkalmazni.

Mindenkiben először a jót akarom meglátni.

Ezek mintájára szeretnék felsorolni a békéhez vezető tíz kis lépést, amelyeket megpróbálok naponta megtenni (hol több, hol kevesebb sikerrel), és bizonyára sokan mások is próbálkoznak ezzel. Az effajta lépések megváltoztathatják a Föld arcát, ha egyre többen és többen lennének, akik erre törekcsenek.

1. Az erőforrások kímélésére irányuló életstílusért akarok fáradozni. – A legtöbb jövőbeli háborút a Föld egyre szűkösebbé váló erőforrásaiért fogják vívni. És a jelen sok erőszakos összeütközése is az életesélyek, a talaj, a víz és az ásványi kincsek körüli konfliktus, gyakran akkor is, ha vallási vagy faji konfliktusba öltöz-

tetve jelennek meg. E konfliktusok megakadályozása érdekében nincs fontosabb teendő, mint kímélni az éghajlatot és a környezetünket – most azonnal! A fogyasztásomra, a közlekedésemre, az energia-felhasználásomra stb. vonatkozó döntéseimmel naponta lépéseket teszek a béke felé – vagy éppenséggel nem.

2. Nem akarom hagyni, hogy manipuláljanak! – „Minden háború első áldozata az igazság.” Sajnos nem tudom, ki fogalmazta meg ezt a mondatot, de igazságát a múlt és a jelen egyaránt tanúsítja, és a nagy háborúkra éppúgy érvényes, mint hétköznapi kicsinyes civódásainkra, a nagy, rosszindulatú politikai manipulációkra éppen úgy, mint a hétköznapi ostoba kis pletykálgatásaira – mindkettő az illetők saját álláspontjának megerősítését szolgálja, és biztosan nem a békét. Ha nem hiszek el mindent, amit megtudok – azonnal és felülvizsgálat nélkül –, hanem nyugodtan mérlegre teszem a tényeket, akkor a békéhez vezető lépéseket teszek.

3. Ha van rá lehetőségem és erőm, kétoldalúan és alaposan akarok tájékozódni. – Vitás ügyekben (vagy a világ nagy témaiban is) ez talán azt jelenti, hogy mindkét oldalról manipulálnak, és a végén fikarcnyival sem lehetek okosabb. Talán azt is jelenti, hogy be kell látnom: az adott konfliktust nem tudom helyesen megítélni, mivel sokkal bonyolultabb, mint első pillanatban tűnt. Megvilágosító erejű és igen bénító is lehet, hogy a tájékozódás érdekében folytatott fáradozásom után több új kérdés áll előttem, mint amennyi válasz. A leegyszerűsítések azonban nem vezetnek a béke felé. Tovább akarok kérdezni.

4. Kerülni akarom az általánosításokat és a címszavakat, és ha van bátorságom, másoktól sem akarom szó nélkül eltűnni őket. – Nem léteznek: az osztrákok, a németek, az amerikaiak, a külföldiek. Nem léteznek az afrikaiak, a kínaiak, az oroszok sem. Természetesen nem léteznek a zsidók, a keresztények, a muszlimok stb. sem. Nem mintha nem tudnánk ezt, hiszen „nem is úgy értjük”, amikor éppen ismét egy kalap alá vesszünk néhány millió embert. De fájdalmasan tudatában vagyok annak, hogy amit beszélek, az milyen nagy mértékben befolyásolja a gondolataimat, érzelmeimet, ítéleteimet – és beszélgetőtársaimét is. – Ami a címszavakat illeti, fölállítottam magamnak egy szabályt, amelyet sajnos túlságosan ritkán alkalmazok: mindarra, ami állítólag „magától értetődik”, rá akarok kérdezni, magamnál és másoknál is.

5. Semmilyen ideológiának nem akarok felülni. – Ki akarna felülni? És ez mégis egyszerűbbnek hangzik, mint amilyen. Az ideológiák leegyszerűsíténekk bonyolult tényállásokat, hogy azok „passzoljanak”: az ember csak így foglalhat állást mellettük vagy ellenük anélkül, hogy különösebben sokat kellene neki magának gondolkodnia. A pontos megkülönböztetések nem kívánatosak. Zavarják a „mi-érzést”, valamint a szép és megnyugtató egyértelműséget, amelynek révén úgy véljük, igazunk van. Ezzel szemben éppen a részletekre, az árnyalatokra akarok ügyelni, nem akarok mindent fehérben vagy

feketében látni; az embert akarom a középpontba állítani, mégpedig azt az embet, aki éppen előttem áll, akinek neve van, és nem egyszerűen része valamilyen tömegnek, amelyet ideologikusan meg lehetne ragadni.

6. *Nem akarok csak úgy ellenni a felebarátom mellett.* – Tudni akarom, hogy megy a sora, ismerni akarom gondjait, örömet, félelmeit. És ha a felebarátomnak véletlenül más borszíne, más vallása, komikus öltözete van, vagy furcsa szokásai vannak, akkor annál fontosabb, hogy rámosolyogjak, hogy ne érezze magát olyan idegennek ebben az országban. Annál fontosabb, hogy nyitott legyek, talán meghallgassam vagy kérdést tegyek föl neki – hiszen nem kell rögtön vitáznom vele, csak azt akarom jelezni neki, hogy jó vagyok hozzá.

7. *Egyre jobban meg akarok tanulni megbocsátani, és adott esetben hagyni, hogy segítsenek nekem ebben.* – Régi sérelmek még nemzedékekkel később is háborúhoz vezethetnek, nagyban (országok és népcsoportok között) és kicsiben (a családban és a szomszédok között) egyaránt. Tudom, hogy sérelmeimet, dühömet, bosszúsomjamat kiviszem az emberek közé, ha nem tudok megbocsátani. És hogy ezzel először a saját életemet mérgezem meg, azután a szeretteimét, még jóval azelőtt, hogy „elégtételt” kapnék, ha ez egyáltalán valaha is lehetséges. Ha nem tudok megbocsátani, az olyan, mint egy előttem álló fal, amely eltakarja a kilátást. Hogyan akarok lépéseket tenni a béke felé, ha önmagamban még elgondolni vagy érezni sem tudom a békét?

8. *Ismerni akarom saját agresszivitásomat, saját lehetséges erőszakosságomat.* – Tudom, hogy bennünk, emberekben ott lakik az erőszak veszélyes lehetősége – bennem is! Át akarom érezni, miféle agressziók rejlenek

bennem, és nem akarom azokat sem magam, sem mások ellen irányítani. – Az agresszió önmagában véve fontos, mert megmutatja nekem: Itt valami nem stimmel! A végére kell járnom. Akkor leszek képes konstruktív módon, sőt „béketeremtően” fölhasználni.

9. *Cselekedni akarok!* – Jobb, ha olvasói levelet írok, mint ha csupán bosszankodom egy kellően alá nem támasztott újságcikk miatt. Jobb egy menekültnek támogatást felkínálni vagy egy családot befogadni, mint ezt csupán a kormánytól megkívánni. Jobb olyan embereket vagy szervezeteket megerősíteni, akik bevetik magukat a békéért, mint a világ állapotán keseregni. Ez a megerősítés történhet pénzzel, munkával, akciókban való részvétellel vagy egyszerűen bátorításunk kifejezésével, és persze imádsággal is.

10. *Szeretni akarom az életet!* – Minden probléma ellenére, minden elbizonytalanodás ellenére, a mindennütt felbukkanó sok hamis fejlemény ellenére, a kis veszekedések és a nagy háborúk ellenére – szeretni akarom az életet! Ezért aztán tisztelni és védelmezni is akarom. Fel akarok bátorodni mindazon, ami szép, ami jó, és örülni akarok minden kicsiségnek. Csak ekkor érezhetem meg magamban, oszthatom meg másokkal és növelhetem a bennem és a világban lévő háborús uszítással szembeni erőt, és a béke felé tett lépésekhez szükséges erőt.

Ursula Siegmund

Forrás: Francesco, Advent 2014

A vallás béketeremtő erő?

Sokáig, túlságosan sokáig egyszerűen magától értetődőnek tűnt: a vallások a béke hősei. Megegyezési készség és szelídség jellemzi őket, belőlük sosem indul ki agresszió. Sok vallásos ember mindmáig kedveli ezt a maga vallásáról alkotott képet.

De a vallást nagyon is gyakran arra használják, hogy valamilyen érdekkonfliktust értékkonfliktussá alakítsanak át. Emberek – valószínűleg félrevezetve és ügyesen feltűzelve – a hitükkel mennek a barikádokra. Gyűlölködnek és gyilkolnak, megvetnek és kirekesztenek másokat. Egy szent könyvvel a csomagunkban, úgy tűnik, minden szörnyűséget meg lehet indokolni. „Isten akarja!” Ezzel a kiáltással háborúztak évszázadokon át. És az Istenrel való visszaélés a 21. században sem szűnik meg.

Mégis: a vallások lehetnek a béke hősei is. Mindenesetre ehhez nemcsak a gyűlöletet kell levetniük a vallásos embereknek, hanem a tudatlanságot és a közömbösséget is. Az emberiség ott kezdődik, ahol saját vallási önazonosságunk nem függ attól, hogy másokét meg-

vetjük vagy – ami még rosszabb – szétűzzük. A béke ott kezdődhet, ahol megszűnik a jobb/rosszabb-gondolkodásmód. Párbeszéd akkor alakulhat ki, amikor az én Istenemnek nem kell erősebbnek és igazabbnak lennie a tiednél – korábban nem.

Óriási feladat áll még a világ teológusai előtt, akiknek végre *közösen* újból meg kell határozniuk a vallások áldatlan igazság-fogalmát. Az évszázadok során mindenekelőtt a férfiak foglalkoztak túlságosan sokáig azzal, hogy valakiket kizáró eljárások során fogalmaztak meg hitvallásokat, és elítélték az eretnekeket. Elhatárolódás, kirekesztés, félelemkeltés – több mint kár, hogy hosszú időközön át éppen a teológusok uralták tökéletesen e hármasszögletet.

Aki ma a vallásra építő szereplőként béketeremtő szeretne lenni, annak nem szabad az „igazról” és a „hamisról” döntő bírószerében tetszelegnie. Az erkölcsi értékítéleteket nyugodtan megtarthatja magának. A béketeremtőknek ehelyett mindenekelőtt egy dolgot kell tenniük: bizalmat kell támasztaniuk.

Mert akit a partnere nem fogad el – akár jó, akár kevésbé jó okból –, az nem lehet közvetítő sem.

A vallási szereplők csak akkor kezdenek meg békemunkájukat, ha megvan a bizalom. Ebben az esetben akár egyének, akár intézmények vagy különböző kezdeményezések képesek lehetnek konfliktusok konstruktív feldolgozására. Csak egyet nem szabad tenniük: túl szorosan kapcsolódniuk valamilyen világi hatalomhoz. Különböző a veszély fenyeget, hogy olyan szeker elé fogják be őket, amelyet talán egyáltalán nem akartak húzni. Megmaradni önmaguknak, és síkra szállni a gyengékért: a vallási szereplők ezt tehetik – és ezt kell tenniük. És aztán még kritikusnak is kell maradniuk, mindenekelőtt önmagukkal szemben: Aki azt hiszi, hogy ő birtokolja az egyedül igazi és erős Istent, az kudarcot fog valami békeküldetésében.

Ha azonban minden feltétel adott, akkor a vallási békemunkának minden lehetősége megvan: a konfliktus jellegétől függően egészen eltérő módszerekre építhet. Ezek közé számítanak az erőszakmentes